

Revisionsrapport

Granskning av intern kontroll

Klippans kommun

Adrian Göransson
Certifierad kommunal revisor

Februari 2015

pwc

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund och syfte	2
2.2.	Revisionsfråga, revisionskriterier och kontrollmål.....	2
2.3.	Metod och avgränsning	3
3.	Formella utgångspunkter.....	4
3.1.	Kommunallagen	4
3.2.	Klippans kommuns reglemente för intern kontroll	4
3.3.	Intern kontroll och COSO-modellen	6
4.	Iakttagelser	8
4.1.	Organisation och förutsättningar för den interna kontrollen	8
4.2.	Analys av riskområden och interna kontrollplaner	8
4.3.	Uppföljning och utvärdering av den interna kontrollen	10
5.	Revisionell bedömning och rekommendationer.....	11

1. Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Klippans kommun har PwC granskat kommunens interna kontroll. Granskningens revisionsfråga har varit: *Är kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll av verksamheten tillräcklig?* Efter genomförd revision och genomgång av COSO-modellens fem komponenter gör vi bedömningen att kommunstyrelsens, barn- och utbildningsnämndens samt socialnämndens interna kontroll inte i alla delar är tillräcklig. Nedan följer de iakttagelser och bedömningar som ligger till grund för den revisionella bedömningen.

Generella iakttagelser avseende den interna kontrollen

Vår granskning har visat att ett antal av de brister som påpekades i granskningen från år 2011 fortfarande kvarstår. Exempelvis dokumenterar inte styrelse och nämnder genomförda riskbedömningar. Vi noterar också att när det gäller intern kontrollplaner för år 2015 så har kommunstyrelsen inte upprättat sin plan utifrån riktlinjerna i kommunens reglemente för intern kontroll (2014-08-26) medan barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden har gjort det.

Utifrån COSO-modellens fem komponenter för vi följande bedömningar och rekommendationer:

COSO-komponent	Styrelse/nämnd	Vår bedömning	Kommentar/Rekommendation
Kontrollmiljö	<i>Kommunstyrelsen</i>	Tillräcklig	Vi noterar att det finns ett reglemente för den interna kontrollen och att förvaltningarna fått ett relativt bra resultat i medarbetarenkäten från år 2014.
	<i>Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden</i>		
Riskbedömning	<i>Kommunstyrelsen</i>	Ottillräcklig	Styrelse och nämnder ska säkerställa att förvaltningarna härnäst genomför riskbedömningar och att de används som underlag när de interna kontrollplanerna tas fram. Riskbedömningarna ska vara dokumenterade och heltäckande.
	<i>Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden</i>		
Kontrollmoment	<i>Kommunstyrelsen</i>	Ottillräcklig	KS: Flera av de framtagna kontrollmomenten är till sin karaktär mer aktiviteter än kontrollmoment. KS ska också säkerställa att de kontrollmoment som den interna kontrollplanen innehåller har en tydlig koppling till styrelsens riskbedömning.
	<i>Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden</i>	Delvis tillräcklig	Nämnderna ska säkerställa att de kontrollmoment som de interna kontrollplanerna innehåller har en tydlig koppling till respektive nämnds riskbedömning. Vi anser också att kontrollmetoderna i de interna kontrollplanerna kan förtydligas.
Information & kommunikation	<i>Kommunstyrelsen</i>	Delvis tillräcklig	Arbetet med att ta fram de interna kontrollplanerna är för närvarande främst en ledningsfråga. Förvaltningarnas medarbetare är alltså endast i begränsad utsträckning involverade i själva framtagandet av planerna eller i utförandet av kontrollmomenten. Likaså är politikerna medverkan begränsad. Vi rekommenderar styrelse och nämnder att vara mer involverade i det interna kontrollarbetet samt säkerställa att medarbetarna i högre grad involveras i det interna kontrollarbetet.
	<i>Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden</i>		
Uppföljning & Utvärdering	<i>Kommunstyrelsen Socialnämnden</i>	Delvis tillräcklig	Styrelsen och socialnämnden ska i sina uppföljningar i större utsträckning analysera resultatet av den interna kontrollen och göra en samlad utvärdering av kontrollsystemet.
	<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>	Ottillräcklig	BUN har i sin uppföljning av den interna kontrollen inte redovisat och analyserat resultatet av genomförda kontroller.

2. Inledning

2.1. Bakgrund och syfte

Av kommunallagen framgår det att kommunens nämnder ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta innebär att nämnderna själva ansvarar för att ha ändamålsenlig styrning, att verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt och att det finns säkra rutiner som förhindrar förlust för kommunen. Kontrollen ska också säkerställa att redovisningen är rättvisande. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att den interna kontrollen fungerar.

De förtroendevalda revisorernas granskning från år 2011 visade på ett antal brister i kommunstyrelsens, barn och utbildningsnämndens samt socialnämndens interna kontrollarbete. Bland annat dokumenterade inte styrelse och nämnderna genomförda riskbedömningar och kunskapen om intern kontroll bedömdes kunna stärkas bland medarbetare ute i verksamheterna.

Mot denna bakgrund har de förtroendevalda revisorerna i Klippans kommun i sin revisionsplan för år 2014 beslutat om att genomföra en granskning av kommunens interna kontroll.

2.2. Revisionsfråga, revisionskriterier och kontrollmål

Granskningen ska besvara följande revisionsfråga: *Är kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll av verksamheten tillräcklig?*

Revisionskriterier

Revisionskriterierna hämtas från kommunallagen och kommunens reglemente för intern kontroll (se mer [Avsnitt 3](#)).

Kontrollmål och bedömningskriterier

Analys och bedömning av den interna kontrollen görs utifrån COSO-modellens fem komponenter: *Kontrollmiljö*, *Riskbedömning*, *Kontrollmoment*, *Information & Kommunikation* samt *Uppföljning & Utvärdering*. Bedömningarna görs enligt följande skala och kriterier:

Figur 1. Bedömningsmodell med bedömningsskala och -kriterier.

Bedömningsskala	Kriterier
Tillräcklig	Grön färg innebär att det har upprättats dokument och rutiner som ger goda förutsättningar för förvaltningens arbete med den enskilda COSO-komponenten.
Delvis tillräcklig	Gul färg innebär att det har upprättats grundläggande dokumentation och rutiner men att arbetet med den enskilda COSO-komponenten bör vidareutvecklas.
Otillräcklig	Röd färg innebär grundläggande dokumentation och rutiner saknas samt att arbetet med den enskilda COSO-komponenten är av stort behov av att vidareutvecklas.

2.3. Metod och avgränsning

Granskningen avser verksamhetsåret 2014 och fokuserar på kommunstyrelsens, barn- och utbildningsnämndens samt socialnämndens interna kontrollarbete. Vi har avgränsat granskningen till att omfatta hur styrelse och nämnder utifrån kommunens reglemente arbetar med intern kontroll. Ett särskilt fokus har legat på styrelses och nämndernas arbete med följande paragrafer:

7 § Styrning och uppföljning av intern kontroll

8 § Intern kontrollplan

9 § Uppföljning av intern kontrollplan

11 § Kommunstyrelsens skyldigheter.

Nedan presenteras de personer som intervjuats och de dokument som granskats.

Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen/ Kommunledningsförvaltningen	Socialnämnden/ Socialförvaltningen	Barn- och utbildningsnämnden/ Barn- och utbildningsförvaltningen
<p>Dokument:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reglemente för intern internkontroll. Antaget av KF 2014-08-26 § 58 - Reglemente för intern internkontroll. Antaget av KF 1997-02-25 § 12. 	<p>Intervjuer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Kommunchef ➢ Ekonomichef <p>Dokument:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sammanställning av intern kontroll 2013. Protokoll 2014-04-02. - Intern kontrollplan 2014 - Intern kontrollplan 2013 	<p>Intervjuer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Socialchef <p>Dokument:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Intern kontrollplan 2015 - Intern kontrollplan 2014 - Intern kontrollplan 2013 - Redovisning av interkontroll 2014 	<p>Intervjuer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Skolchef <p>Dokument:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Intern kontrollplan 2015 - Intern kontrollplan 2014 - Intern kontrollplan 2013 - Uppföljning av intern kontrollplan 2014

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av samtliga intervjuade.

3. *Formella utgångspunkter*

3.1. *Kommunallagen*

Av kommunallagen (KL) 6 kapitlet 7 § framgår nämnderna ansvar för verksamheten inklusive dess ansvar att säkerställa en god intern kontroll:

7 § Nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

De skall också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan.

Av kommunallagen (KL) 6 kapitlet 1 § framgår kommunstyrelsens s.k. uppsiktsplikt. Styrelsen ska enligt KL leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Med styrelsens ledande ställning följer att den har till uppgift att ha överblick över hela den kommunala verksamheten. Uppsikten är i princip begränsad till en rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt, om det är nödvändigt, se till att fullmäktige ingriper i sin egenskap av högsta beslutande organ.

3.2. *Klippans kommuns reglemente för intern kontroll*

Kommunfullmäktige antog 2014-08-26 § 58 ett nytt reglemente för intern kontroll. Av reglementet framgår bland annat:

Ansvar och roller

§ 2 Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar för att en intern kontrollorganisation upprättas inom kommunen samt att denna rapporterar utifrån kommunstyrelsens behov av kontroll.

§ 3 Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Den enskilda nämnden ska se till att en organisation upprättas för den interna kontrollen.

§ 4 Inom en nämnds verksamhetsområde ansvarar förvaltningschef eller motsvarande för att tillämpningar följs. I detta ansvar ligger att upprätthålla en god intern kontroll.

§ 5 De verksamhetsansvariga cheferna på olika nivåer i organisationen är skyldiga att följa antagna tillämpningar och anvisningar samt informera övriga anställda om dess innebörd. Vidare ska de verka för att de anställda arbetar mot uppställda mål och att de arbetsmetoder som används bidrar till en god intern kontroll. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad.

§ 6 Övriga anställda är skyldiga att följa antagna tillämpningar och anvisningar i sin arbetsutövning. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad eller till den som nämnden utsett.

Reglementet innehåller också tillämpningsanvisningar för den interna kontrollen. Av anvisningarna framgår det bland annat att förvaltningschefen svarar för att minst en gång per år skriftligt rapportera till nämnden och ge en samlad bedömning om hur den interna kontrollen fungerar. Allvarigare brott mot den interna kontrollen ska, enligt tillämpningsanvisningarna, rapporteras omedelbart till nämnden.

Avsikten med den interna kontrollen är att eventuella tveksamheter eller direkta felaktigheter ska kunna undanröjas eller stoppas. Syftet med den omedelbara rapporteringen är att man inom förvaltningen omgående ska kunna vidta åtgärder för att

komma tillrätta med de fel och brister som har uppmärksammats. Alla brister som hittas i internkontrollarbetet ska dokumenteras.

Riskbedömning och intern kontrollplan

§ 7 Nämnden ska som grund för sin styrning genomföra risk- och väsentlighetsanalys för sin verksamhet. Varje nämnd har en skyldighet att styra och löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom sitt verksamhetsområde.

§ 8 Nämnderna ska varje år anta en internkontrollplan.

Av tillämpningsanvisningarna framgår det att nämnderna inom sina organisationer ska tydliggöra ansvaret för den interna kontrollen och innebörden av denna. De ska också planera och prioritera arbetet med utveckling av rutiner för att stärka den interna kontrollen. Som grund för planering, prioritering och uppföljning av internkontrollarbetet ska en risk- och väsentlighetsanalys göras. Med risk avses sannolikheten för att fel uppstår och med väsentlighet avses de politiska, ekonomiska, mänskliga och tekniska konsekvenserna som uppstår vid fel.

Internkontrollplan för kommande år ska upprättas och antas av nämnden senast under december månad året före kontrollåret. Olika granskningsområden bör väljas ut med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen. Kommunstyrelsen har möjlighet att komplettera nämndernas planer med obligatoriska kontrollmoment som gäller för samtliga nämnder. Internkontrollplan ska minst innehålla:

- Vilka processer (rutiner/system) samt vilka kontrollmoment som ska följas upp
- Vem som ansvarar för att utföra uppföljningen
- Kontrollmetod
- Till vem uppföljningen ska rapporteras och när rapportering ska ske

Uppföljning och utvärdering

§ 9 Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen ska, med utgångspunkt från antagen plan, löpande/periodiskt rapporteras till nämnden.

§ 10 Nämnden ska i samband med årsredovisningens upprättande rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till kommunstyrelsen. Rapporteringen ska samtidigt ske till kommunens revisorer.

§ 11 Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll. Kommunstyrelsen ska, i de fall behov av förbättring uppstår, vidta nödvändiga åtgärder.

Enligt tillämpningsanvisningarna ska genomförd uppföljning rapporteras till nämnden oavsett utfall. Vid upptäckta brister lämnas också förslag på åtgärder för att förbättra verksamheten. Förvaltningschef ansvarar för rapporteringen till nämnden.

Eftersom kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för den interna kontrollen är det viktigt att resultatet av nämndernas uppföljning av internkontrollarbetet rapporteras till kommunstyrelsen. Revisorerna granskar att den interna kontrollen är tillräcklig (kommunallagen kap.9 § 9). I samband med bokslutsanvisningarna fastställs när rapport senast ska lämnas. Rapporten ska innehålla omfattning av utförd uppföljning, utfallet och eventuellt vidtagna åtgärder. Rapporten ska också vid behov innehålla förslag på åtgärder för förbättring av kommungemensamma rutiner. Allvarigare brott mot eller brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till kommunstyrelsen.

3.3. Intern kontroll och COSO-modellen

COSO-modellen är ett internationellt etablerat ramverk för utvärdering och utveckling av intern styrning och kontroll¹. I COSO-modellen definieras intern kontroll på följande sätt: ”Intern kontroll kan övergripande definieras som en process, där såväl den politiska som den professionella ledningen samt övrig personal samverkar, vilken utformas för att med rimlig grad av säkerhet kunna uppnå följande mål:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.”

Enligt COSO-modellen omfattar intern kontroll komponenterna *Kontrollmiljö*, *Riskbedömning*, *Kontrollaktiviteter*, *Information & Kommunikation* samt *Uppföljning & Utvärdering*.

Figur 1. COSO-modellen och dess fem komponenter.

Nedan beskrivs COSO-modellens olika komponenter.

1. Kontrollmiljö är den omgivning som den interna styrningen och kontrollen verkar i och påverkas av. Detta kan vara riktlinjer, policies, organisationskulturen och ledningens styrning. Kontrollmiljön kan sägas vara fundamentet för den interna kontrollen.

2. Riskbedömning handlar om hur risker för verksamheten identifieras, värderas och hanteras. Det kan tex handla om omvärldsrisker, finansiella risker, legala risker samt verksamhetsrisker.

3. Kontrollmoment är de aktiviteter som utarbetas för att fel ska upptäckas, åtgärdas och även förebyggas. Åtgärderna kan även finnas inbyggda i såväl organisationsstruktur som rutiner.

4. Information & Kommunikation handlar om hur mål, policies, riktlinjer, risker, avvikelser och åtgärder kommuniceras i organisationen.

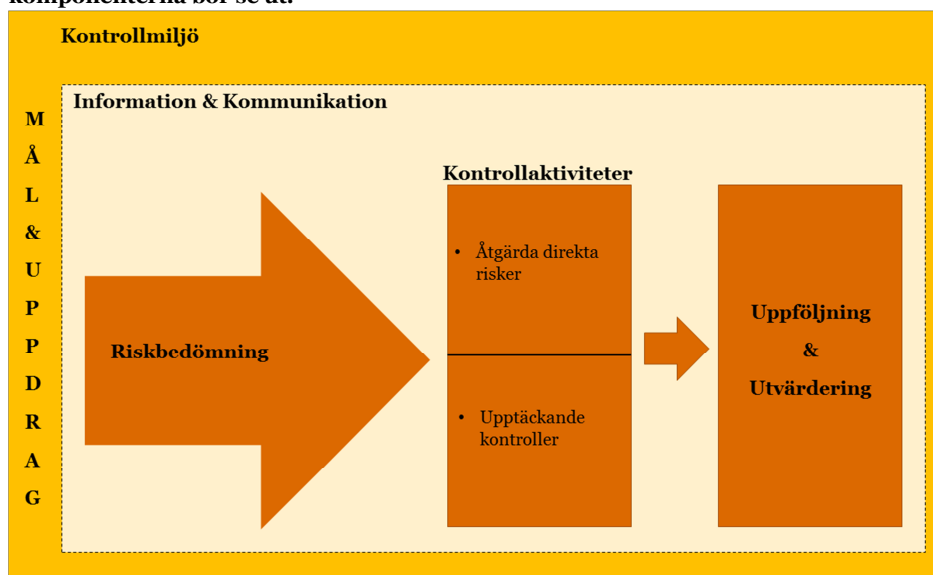
5. Uppföljning & Utvärdering handlar om hur organisationen följer upp beslutade mål och åtgärder samt hur den interna kontrollen utvärderas och utvecklas.

Det ska understrykas att intern kontroll inte är ett självändamål utan en del av verksamhets- och ekonomistyrningen. Den interna kontrollen är på så sätt ett viktigt instrument för att verksamhetens mål/uppdrag ska kunna uppnås.

I det praktiska arbetet med intern kontroll är det viktigt att det finns en tydlig koppling mellan mål och de olika COSO-komponenterna. Förhållandet mellan målen och de olika COSO-komponenterna kan schematiskt illustreras på följande sätt:

¹ COSO står för: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

Figur 2. Illustration över hur förhållandet mellan mål/uppdrag och de olika COSO-komponenterna bör se ut.

En grundläggande del för att arbetet med den interna kontrollen ska fungera är att det finns tydliga styrsignaler, exempelvis genom dokumenterade rutiner och riktlinjer.

4. Iakttagelser

4.1. Organisation och förutsättningar för den interna kontrollen

Förvaltningarna arbetar likartat med att ta fram de interna kontrollplanerna. Det är företrädevis förvaltningarnas ledningsgrupper som tar fram förslag på de kontrollmoment som planerna ska innehålla. När planen behandlats i förvaltningarnas ledningsgrupper översänds den till styrelse respektive nämnder för beslut. Detta sker i början av varje år.

Under intervjuerna med förvaltningscheferna ombads de att ge sin syn på vad en god kontrollmiljö är. Förvaltningschefernas beskrivningar av vad en god kontrollmiljö är liknar varandras och den gemensamma nämnaren är att det ytterst handlar om att ha en ”öppenhet” inom förvaltningen. Exempelvis uttryckte en förvaltningschef det som att ha ”høgt i tak” på förvaltningen.

Vid intervjuerna ställdes frågan hur förvaltningscheferna upplever sin förvaltnings kontrollmiljö. Samtliga av de intervjuade förvaltningscheferna anser att deras kontrollmiljö överlag är god, det underströks dock att det finns förbättringsområden. Vidare lyfter de intervjuade fram att kommunens medarbetarenkät som gjordes hösten 2014 vidimerar bilden av att förvaltningarna överlag har en bra arbetsmiljö.

I medarbetarenkäten fanns ett mått på de anställdas medarbetarengagemang i kommunen, så kallat *hållbart medarbetarengagemang* (HME). HME beräknas som ett medelvärde av nio frågor avseende *Motivation, Ledarskap* och *Styrning*. Resultat för kommunens förvaltningar presenteras i tabellen nedan.

HME	BUN	Kommunlednf.	KoF	Soc.	TN	Klippans k.
HME	84	84	80	78	79	81
Motivation	84	84	82	82	79	82
Styrning	86	82	77	78	83	82
Ledarskap	82	86	81	72	77	78

Av tabellen framgår det att kommunledningsförvaltningen samt Barn- och utbildningsnämnden hade høgst HME (84), medan Socialförvaltningen hade lågst (78).

Under intervjun med förvaltningscheferna ställdes frågan om förvaltningscheferna upplever att medarbetarna har god kännedom om och förståelse för vad begreppet intern kontroll innebär för dem och verksamheten. Förvaltningschefernas svar var att de tror att begreppet primärt är känt inom ledningsgrupperna och cheferna ute i verksamheterna.

Förvaltningarna ger inte nyanställda medarbetare någon specifik information om vad intern kontroll syftar till eller vad det innebär. Förvaltningscheferna lyfter dock fram att även om vissa medarbetarna inte känner till begreppet intern kontroll så finns det en stor medvetenhet ute i verksamheterna att gällande riktlinjer och rutiner ska följas. Vidare uppger ekonomichefen att intern kontroll är med som en punkt på ekonomikontorets arbetsplatsträffar.

4.2. Analys av riskområden och interna kontrollplaner

Under intervjuerna ställdes frågan huruvida urvalet och prioriteringen av kontrollmoment sker utifrån en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys. De intervjuade uppger att vid framtagandet av kontrollmomenten sker en diskussion kring risk och väsentlighet men att analysen inte dokumenteras.

Svaren var enhälligt nekande. dock att

Som tidigare nämnts beslutade kommunfullmäktige om ett nytt reglemente för intern kontroll 2014-08-26 och därför är de granskade förvaltningarnas interna kontrollplaner (för år 2014) inte upprättade utifrån det nya reglementet. Istället har nämnderna följt de anvisningar som fanns kommunens gamla reglemente för intern kontroll (1997-02-25).

Planerna innehåller följande uppgifter:

Styrelse/nämnd	Vilka processer (rutiner/system) samt vilka kontrollmoment som ska följas upp.	Vem som ansvarar för att utföra uppföljningen.	Kontrollmetod	Till vem uppföljningen ska rapporteras och när rapportering ska ske.
Kommunstyrelsen	Upprätta förslag till regelverk kring hanteringen av investeringar, från kalkylstadiet till slutbesiktning och slutredovisning	Tekniska förvaltningen	Uppgift saknas.	Uppgift saknas.
	Utbetalningsrutiner inom Socialförvaltningen. Översyn, granskning och dokumentering av Socialförvaltningens utbetalningsrutiner inom deras verksamhetsområde.	Ekonomi-kontoret	Uppgift saknas.	Uppgift saknas.
	Översyn av anställningsavtal. Kontroll av process, flödet och korrekthet. Utvärdering av gemensam upphandlingsorganisation. Blev det som vi tänkt?	Personal-kontoret	Uppgift saknas.	Uppgift saknas.
		Kommun-kansliet	Uppgift saknas.	Uppgift saknas.
Barn- och utbildningsnämnden	Uppföljning enligt gällande direktiv	Skolchef	Granskning av rapporter	Nämnden, rektor & ekonomi-ansvarig
	Delegation	Skolchef	Granskning alla områden.	Nämnden, verksamhetschef & rektor
	Nämndens mål och handlingsprogram	Skolchef	Granskning alla områden.	Nämnden, verksamhetschef & rektor
Socialnämnden	Granskning av en enhet vad gäller inkom, fakturahantering och lönehantering.		Uppgift saknas.	Uppgift saknas.
	Granskning av kontanthantering inom förvaltningens mötesplatser inom äldreomsorgen.	Äldrepedagog	Uppgift saknas.	Uppgift saknas.
	Granskning av kontanthantering inom förvaltningens boende med särskild service.	Äldrepedagog	Uppgift saknas.	Uppgift saknas.
	Granskning av i nämnden fattade beslut för 2012 och 2013.	Enhetschef	Genomgång av nämndens protokoll för 2012-2013.	Uppgift saknas.

Vid intervjuerna med förvaltningscheferna ställdes frågan om de anser att deras interna kontrollplaner har en god balans mellan ekonomiska och verksamhetsinriktade kontrollområden. De intervjuade anser att planerna säkerställer att centrala delar av verksamheten följs upp och kontrolleras men att det finns utvecklingsområden.

Vi noterar att när det gäller intern kontrollplaner för år 2015 så har kommunstyrelsen inte upprättat sin plan utifrån riktlinjerna i kommunens reglemente för intern kontroll (2014-08-26) medan barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden har gjort det.

4.3. Uppföljning och utvärdering av den interna kontrollen

Kommunstyrelsen samlar årligen in nämndernas uppföljningar av den interna kontrollen och sammanställer det i ett dokument. I uppföljningen av den interna kontrollen för år 2013 görs det ingen särskild utvärdering av kommunens samlade system för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen beslutar dock bland annat att: *”uppmåna berörda förvaltningar att göra en risk- och konsekvensanalys inför varje nytt år och inte alltid ha samma projekt år efter år.”*

I kommunstyrelsens uppföljning av sina förvaltningars interna kontroll för år 2013 görs det en redogörelse för och analys av resultat². Av barn- och utbildningsnämndens uppföljning för år 2013 framgår det att de interna kontrollmomenten genomförts, dock redovisas inte resultaten. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen för år 2014 innehåller samma uppgifter. Socialnämndens uppföljning för år 2013 visar att inga av de kontrollmoment som fanns i år 2013 interna kontrollplan genomförts. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen år 2014 visar att nämnden genomfört två av fyra kontrollmoment och att inga brister identifierats.

² Vid granskningstillfället hade inte kommunstyrelsen följt upp den interna kontrollplanen för år 2014.

5. Revisionell bedömning och rekommendationer

Granskningens revisionsfråga har varit: *Är kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll av verksamheten tillräcklig?* Efter genomförd revision och genomgång av COSO-modellens fem komponenter gör vi bedömningen att kommunstyrelsens, barn- och utbildningsnämndens samt socialnämndens interna kontroll inte i alla delar är tillräcklig. Nedan följer de iakttagelser och bedömningar som ligger till grund för den revisionella bedömningen.

Generella iakttagelser avseende den interna kontrollen

Vår granskning har visat att ett antal av de brister som påpekades i granskningen från år 2011 fortfarande kvarstår. Exempelvis dokumenterar inte styrelse och nämnder genomförda riskbedömningar. Vi noterar också att när det gäller intern kontrollplaner för år 2015 så har kommunstyrelsen inte upprättat sin plan utifrån riktlinjerna i kommunens reglemente för intern kontroll (2014-08-26) medan barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden har gjort det.

Utifrån COSO-modellens fem komponenter för vi följande bedömningar och rekommendationer:

COSO-komponent	Styrelse/nämnd	Vår bedömning	Kommentar/Rekommendation
Kontrollmiljö	Kommunstyrelsen	Tillräcklig	Vi noterar att det finns ett reglemente för den interna kontrollen och att förvaltningarna fått ett relativt bra resultat i medarbetarenkäten från år 2014.
	Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden		
Riskbedömning	Kommunstyrelsen	Ottillräcklig	Styrelse och nämnder ska säkerställa att förvaltningarna härnäst genomför riskbedömningar och att de används som underlag när de interna kontrollplanerna tas fram. Riskbedömningarna ska vara dokumenterade och heltäckande.
	Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden		
Kontrollmoment	Kommunstyrelsen	Ottillräcklig	KS: Flera av de framtagna kontrollmomenten är till sin karaktär mer aktiviteter än kontrollmoment. KS ska också säkerställa att de kontrollmoment som den interna kontrollplanen innehåller har en tydlig koppling till styrelsens riskbedömning.
	Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden	Delvis tillräcklig	Nämnderna ska säkerställa att de kontrollmoment som de interna kontrollplanerna innehåller har en tydlig koppling till respektive nämnds riskbedömning. Vi anser också att kontrollmetoderna i de interna kontrollplanerna kan förtydligas.
Information & kommunikation	Kommunstyrelsen	Delvis tillräcklig	Arbetet med att ta fram de interna kontrollplanerna är för närvarande främst en ledningsfråga. Förvaltningarnas medarbetare är alltså endast i begränsad utsträckning involverade i själva framtagandet av planerna eller i utförandet av kontrollmomenten. Likaså är politikerna medverkan begränsad. Vi rekommenderar styrelse och nämnder att vara mer involverade i det interna kontrollarbetet samt säkerställa att medarbetarna i högre grad involveras i det interna kontrollarbetet.
	Socialnämnden Barn- och utbildningsnämnden		
Uppföljning & Utvärdering	Kommunstyrelsen Socialnämnden	Delvis tillräcklig	Styrelsen och socialnämnden ska i sina uppföljningar i större utsträckning analysera resultatet av den interna kontrollen och göra en samlad utvärdering av kontrollsystemet.
	Barn- och utbildningsnämnden	Ottillräcklig	BUN har i sin uppföljning av den interna kontrollen inte redovisat och analyserat resultatet av genomförda kontroller.

2015-02-23

Adrian Göransson, Projektledare

Alf Wahlgren, Uppdragsledare